

תפילה (20)

הנהגות לפני שמברכים ברכת התורה

ישנן הנהגות טובות שראוי מאוד לנהוג לפני שמברכים את ברכת התורה.

הנהגה הראשונה: לכוון בשעת הברכות, לחשוב בלב: אני מברך את הברכות האלו כדי להכין את עצמי שאוכל ללמוד במשך היום את תורת ה'.

הנהגה שנייה: שכתב החוזה מלובלין: לפני הברכות להרהר הרהורי תשובה. הסיבה לכך היא, משום הפסוק בתהילים (ג. טז): **"ולרשע אמר אלוקים מה לך לספר חוקי"**, כשרשע לומד תורה, הקב"ה כביכול משליך את התורה על פניו, ואומר לו **"מה לך לספר חוקי"**. כשאדם מהרהר הרהורי תשובה, הריהו יוצא מגדר רשעה, והופך להיות בעל תשובה. באופן שכזה, לימוד התורה שלו מרום ומקודש.

הנהגה שלישית: שראוי מאוד להקפיד עליה היא: לכוין בשעה שמברך, על ילדיו וצאצאיו, שיהיו כולם לומדי תורה, הולכים בדרך התורה, כמו שאומרים בנוסח הברכה: ונהיה אנחנו, וצאצאינו וצאצאי צאצאינו, כולנו יודעי שמך, ולומדי תורתך.

הנהגה חמישית: לתת לפני ברכות התורה שלוש מטבעות לצדקה. מנהג זה מתבסס על הפסוק (ישעיהו א. כז): **"ציון במשפט תפדה, ושביה בצדקה"**. **"ציון במשפט תפדה"**, זה תורה שנאמר (שם ב.ג): **"כי מציון תצא תורה, ודבר ה' מירושלים"**, **"ושביה בצדקה"**, זה צדקה, הרי שתורה וצדקה כרוכים יחד זה בזה.

ספר "עבודה שכלב"

לכל יהודי חלק בתורה הקדושה

והנה בקבלת התורה היו שתי בחינות: האחת, באופן כללי, שעם ישראל כולו עמד בהר סיני וקיבל תורה, ובזה נבדל הוא מכל האומות. אך מונחת כאן נקודה נוספת. בספרים הקדושים מובאים דברי **הזוהר הקדוש**: כל אחד ואחד מישראל היה במעמד הר סיני וקיבל את החלק שלו בתורה. קבלת התורה פרטית, כל אחד לפי שורש נשמתו ותפקידו קיבל חלק בתורת ה'. בספר **"רוח חיים"** להגר"ח מוולוז'ין ביאר ששורש נשמת כל אחד מישראל נמצא באות אחת מן התורה. בהקדמת לשו"ת **כתב סופר** ביאר את תוכן בקשתנו בסוף תפילת שמו"ע: **"ותן חלקנו בתורתך"**, דהיינו שלכל אחד ואחד מישראל יש חלק בתורה, וחלק זה שייך לו ורק לו. וממילא יכול לבוא לידי גילוי על ידו בלבד. וע"ז אנו מתפללים שנזכה לזה להביא את חלקנו לידי גילוי.

ובזה גם יש לבאר את מטבע הלשון שטבעו לנו רבותינו **"ביטול תורה"**, אשר הוא פלא ממש: וכי שייך לבטל מהתורה אפילו כמלא הנימה, אין זה אלא ביטול זמן,

רק שבביטול הזמן אנו מבטלים מצות עשה דלימוד התורה, וכשם שבלולב לא מצינו לשון של **"ביטול לולב"**, רק ביטול מ"ע דלולב וכיוצ"ב, גם כאן היה צריכים לכל היותר לומר ביטול מ"ע דתלמוד תורה, אך מטבע הלשון, ביטול תורה משמע כאילו חלילה שייך ביטול לעצם התורה.

אמנם לפי מה שבארנו כאן הוא מובן, שהרי לכל יהודי יש חלק בתורה, ועל ידי שהוא מבטל את זמנו אין הוא מביא את החלק המיוחד והמסויים רק לו, לידי גילוי. הרי לנו בחינה מסויימת של **"ביטול התורה"** עצמה והיא נקודה עמוקה ונוראה.

כשנתבונן בעומק הענין נעמוד משתוממים עד היכן הדברים מגיעים, שהרי חסרון בגילוי התורה אינו חסרון רק אצל אותו אחד שביטל את הזמן, אלא זהו חסרון לכללו כולו. יתכן שחלקו של ראובן בתורה הוא קושיא מסויימת, ואילו התירוץ עליה נפל בדיוק בחלקו של שמעון, ומעתה אם ראובן יבזבז את זמנו לריק ולא יוציא את כוחותיו מהכח אל הפועל, יחסר בגילוי קושיא אחת מן התורה, וכיון שכך אף עם יעמול ויטייגע שמעון בכל כוחותיו ומתוך כך יבוא לידי גילוי מה שצריך היה להיות תירוץ לקושיא, אך כיון שחסרה לו הקושיא ממילא אין לו הכרח לדבריו. אם כן שביטול הזמן אצל ראובן פעל ביטול תורה ממש אצל שמעון, אע"פ ששמעון לא ביטל מזמנו.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "סידור התפילה"

לעסוק בדברי תורה

מטבע הברכה היא **"וצונו לעסוק בדברי תורה"** ולא **"וצונו ללמוד תורה"**. הורונו חכמינו בזה, כי על האדם לעשות כל מילי דשמיא שלו לעסק, כעין עסק של מילי דעלמא שלו. לו ישכיל האדם להתייחס על עסקי שמים שלו כאל עסק של ממש, עם כל ההנהגות האופייניות שבדבר, כי אז מובטח לו שיעשה חיל בתורה ובעבודת ה' שלו. טרדות רבות טורדות את האדם ומפריעות אותו במהלך חייו. אמנם כאשר הוא עסוק בעסקי מילי דעלמא, בדרך כלל הוא מצליח להתגבר על כל המעכבים וממשיך בעסקיו, כי יודע שכל עיכוב בעסקיו יש בו כדי לגרום להפסד מרובה, שאולי אף לא יהא ניתן להישבון. זאת ועוד: גם הסוככים אותו, ידידיו ובני משפחתו, לא יהינו להפריעו, כי אף הם יודעים את חשיבות עסקיו ואת הצורך לעסוק בהם באין מפריע. אילו היה האדם מתייחס אל התורה כאל עסק, היה מתגבר כארי על כל המעכבים והמכשולים ושום דבר לא היה עוצר בעדו ומעכבו מלעסוק בתורת ה'. גם כל

סובביו היו יראים מגשת אליו, ביודעים את חשיבות עסקו.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות תפילה" בשם הסבא מקעלם

ברוך אתה ה' אלוֹקֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בָּחַר בְּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ. בָּרוּךְ אַתָּה ה' נוֹתֵן הַתּוֹרָה מֵהוֹתֵן שֶׁל שְׁתֵּי הַבְּרִכּוֹת.

חז"ל תיקנו לומר שתי ברכות הברכה הראשונה: **"על דברי תורה"**, וברכה נוספת: **"אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו"**. יש להבין מה פשר הענין בשתי ברכות אלו. בברית מילה מצאנו גם כן שמברכים שתי ברכות, הברכה הראשונה; **"על המילה"**, והשניה: **"להכניסו בבריתו של אברהם אבינו"**. את הברכה הראשונה מברך זה שעושה את המילה בפועל, ואת הברכה השניה מברך אבי הבן. ביאור הדבר: הברכה הראשונה, **"על המילה"**, היא על עצם המצוה ולכן מברך אותה זה שמקיים את המצוה בפועל. לא כן הברכה השניה, שהיא ברכה פרטית, אותה מברך כל אב על שזוכה להכניס את בנו בבריתו של אברהם אבינו. כן הוא הדבר בברכות התורה: הראשונה: **"על דברי תורה"**, היא ברכה כללית על עצם המצוה תלמוד תורה, והברכה השניה היא ברכה פרטית שמברך כל יהודי באופן אישי, ומודה להקב"ה שבחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו הקדושה, בה יכול הוא להגות ולעסוק יומם ולילה.

ספר "עבודה שכלב"

והערב נא ה' אלוֹקֵינוּ אֶת דְּבָרֵי וְכו' וְלומְדֵי תוֹרָתְךָ לְשִׁמָּה אמרו חז"ל: כל העושה שלא לשמה נוח לו שלא נברא (ברכות יז). וידועה קושיית התוס', הרי אמר רב יהודה אמר רב: לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אף על פי שלא לשמה, שמתוך לא לשמה בא לשמה (פסחים ג). ויש לומר, כי נוח לו שלא נברא, אין זה קללה, אלא פירושו שכל עוד לא חש האדם בטעמן של המצוות ואין הן עריבות עליו וכל סיבת קיומן על ידו היא כדי לקבל עליהן שכר, אין טעם בחיותו ולשוא נברא בעולמו. וכך ביאר הרמב"ם את מאמר התנא באבות (ד. ב): שכר מצוה, מצוה, כי כשם שיש חולי הגוף עד שכל מר מתוק וכל מתוק מר, כך יש חולי הנפש, שאילו היתה הנפש זכה ומרגישה את טעמן של המצוות, היתה יודעת כי אין לך שכר גדול יותר על קיומה של מצוה מאשר עצם המצוה. כי כל שכר לא ישוה לה. וזהו לשון ברכת התורה והערב נא ה' אלוֹקֵינוּ אֶת דְּבָרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וְנִהְיָה אֲנַחְנוּ..... כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה, כי הערבות בתורה היא עיקר חיותנו בעולם ובלעדי זאת אין טעם לחיינו. וזהו שאמר רב המנונא על ברכת התורה: זו היא מעולה שבברכות (ברכות יא):

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות תפילה"

הלכה: לעשות טיפול רפואי לאביו כשאין שם אחר שיעשה זאת,

כתב הרמ"א (שו"ע יו"ד ס' רמ"א ס"ג): במה דברים אמורים כשיש אחר לעשות, אבל אם אין שם אחר לעשות והוא מצטער, הרי הוא מיקז וחותר לו כפי מה שירשוהו לעשות. כתב הפסקים ותשובות (אות ד): ההיתר כשאין אחר, משום שכאשר הבן עושה חבלה לאב לצורך רפואה אין בזה איסור דאורייתא, וכל האיסור הוא משום שחוששים שהבן יחבול באב יותר ממה שצריך לרפואה, ולכן אם אין אחר, היתירו. אין אחר היינו: אם הבן יודע לעשות טיפול יותר טוב מרופא אחר. וכן אם אפשר להשיג אדם אחר רק ע"י טורח גדול, וכן אם צריך לשלם לאחר על טרחתו. ובכל אופן שעושה הטיפול ע"י בנו. ראוי שהאב ימחול בפיו על החבלה, שאז אפשר לצרף את הדעה דמועלת מחילה על זה.

פסקים ותשובות

פתגם: הקשבה מביאה תועלת, דיבור מביא חרטה
ספר "שמחה"

חקירה: מקח טעות: החפץ שביד הקונה גזל, או כמו מלווה (צפנת פענח כללי התורה והמצוות ח"ב ד"ה מקח טעות)
ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: בתכלית הקיצור

דרשן אחד היה מאריך מאוד בדרשותיו עד לטורח, אמר לו פעם הרב דבית המדרש: בוא ואביא לך ראייה מן המשנה, שצריך דברן לקצר דבריו בתכלית הקיצור, שכן מצינו בברכות על רבי יהודה, שהיה ראש המדברים בכל מקום. ואותו רבי יהודה הוא שנתן לנו בהגדה של פסח דוגמה מובהקת של קיצור דברים, הלא הם סימני המכות: דצ"ך עד"ש באח"ב, כלומר: שלוש מילים בלבד במקום אחת עשרה.

ספר "חד וחלק" חלק ג' (דף קנג)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'יזיס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, פייגא אולגה בת ברנה, רינה בת פיבי. לידה קלה לרינה בת זהרה אנריאת. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים.

לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן משה

